

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2019/00088/SOF

Yttrande över SOU 2018:88 *Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen*

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Bakgrund

Kommunals uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden och i samhällslivet i övrigt. Förbundet ska bland annat verka för en samhällsutveckling som stärker allas lika värde, social rättvisa, generell välfärdspolitik, full sysselsättning och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den nu aktuella remissen omfattar inte de förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till assistans för barn och för personer med stor och varaktig funktionsnedsättning, eller förslaget om en schablon om 15 timmar för andra personliga behov för personer med assistans. Betänkandet innehåller därutöver några ytterligare förslag som helt eller delvis överlappar förslag som behandlas i senare utredningar. Förslag om att assistansanordnare ska stå för sjuklönekostnader samt att assistansanordnare ska ha kollektivavtalsliknande villkor finns även i SOU 2020:01 *Översyn av yrket personlig assistent* som har remitterats. Kommunal har svarat på remissen.

Utredningen har haft som uppdrag att se över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken, och delar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Syftet med uppdraget har varit att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans och att få till stånd mer ändamålsenliga insatser i LSS och en lagstiftning som främjar jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Den nu aktuella utredningens förslag

Kommunal välkomnar att regeringen tillsatt utredningen. Här väljer Kommunal först och främst att ta ställning till de förslagen som har betydelse för arbetsvillkoren för medlemmarna i Kommunal som jobbar inom LSS-området.

Utredningen föreslår att hela ansvaret för insatsen personlig assistans överförs på staten. I dag är det kommunerna som är ansvariga om behovet inte överstiger 20 timmar i veckan. Enligt utredningen är det delade huvudmannaskapet för insatsen personlig assistans problematiskt, då det möjliggör övervältring av kostnader, skapar otydliga ansvarsgränser, inte ger några incitament att utveckla andra stödformer samt leder till brister i insyn och uppföljning. Som en följd av detta kan personer få insatser som brister i kvalitet, som inte är säkra, som inte är anpassade till den enskildes behov och som är mer kostsamma än nödvändigt. Kommunal

Kommunal.

instämmer i att dagens delade huvudmannaskap för personlig assistans medför problem, och ser positivt på förslaget på samlat huvudmannaskap. Vi tycker dock att denna huvudman borde vara kommunen, samt att samtligt stöd enligt LSS borde ligga hos kommunerna. Kommunen ska självklart också svara för utförandet av personlig assistans när den assistansberättigade begär det. Kommunal understryker vikten av att det ska finnas kommunala assistansanordnare i hela landet.

Utöver detta föreslår utredningen att schablonersättningen differentieras med hänsyn till dels om assistansen utförs under obekvämt arbetstid, dels om assistenten lever i hushållsgemenskap med den som får stödet. Utredningen föreslår att schablonbeloppet även ska kompensera för sjuklönekostnader. Kommunal tillstyrker utredningens förslag. Kommunal välkomnar en ökad professionalisering av assistans - anhörigassistansen bör minska till förmån för professionell assistans.

Till skillnad från till exempel lönekostnaden eller semesterlönetillägget ingår sjuklönen inte i schablonersättningen, utan det är kommunerna som ersätter kostnaden för den ordinarie assistentens sjuklön. Staten står via schablonersättningen för kostnaden för den personliga assistent som vikarierar för den som är sjukskriven. När assistenten är anställd direkt av assistansmottagaren ersätter staten assistansmottagarens kostnader för den ordinarie assistentens sjuklön och för vikarien. Kommunal ser positivt på förslaget att schablonersättningen ska kompensera för sjuklönekostnader. Arbetsgivaren har möjlighet att påverka sjukfrånvaron genom ett aktivt arbetsmiljöarbete och bör därför ha drivkrafter att förebygga sjukfrånvaro. Det är därför rimligt att kostnaden för sjuklön ingår i schablonersättningen.

Utredningen anser att det ska vara ett villkor för att beviljas tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans att nivåerna på de anställdas lön, försäkringar och pension minst följer ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige för motsvarande arbetstagare (förslaget finns även med i SOU 2020:01). Det tycker Kommunal är ett utmärkt förslag.

Däremot ställer Kommunal sig negativ till utredningens förslag att dubbelassistans enbart ska beviljas i de fall som bostaden inte går att anpassa eller det inte går att använda hjälpmedel som gör att man kan vara själv. Medlemmar som jobbar inom assistans erfar att det framför allt är aktiviteter utanför hemmet som kräver dubbelassistans. Enligt Kommunal är det fel om förslaget innebär att fler ska jobba ensamma i situationer där dubbelbemanning behövs. Om man behöver dubbelassistans och inte kan tillgodose behovet genom någon form av hjälpmedel så ska man kunna få det. Förslaget får inte bidra till en sämre arbetsmiljö för personliga assistenter.

Ersättningen per assistanstimme till assistansmottagare har inte blivit högre över tiden och schablonersättningen har utvecklats något långsammare än exempelvis löneökningen för personliga assistenter. Utredningen anser att vid fastställandet av schablonbeloppen inom assistansersättningen bör i första hand utvecklingen av löner och andra priser, antalet anordnare på marknaden och anordnarnas rörelsemarginaler beaktas. Kommunal anser att schablonbeloppet bör följa utvecklingen av löner och priser.

Särskilt om behovet av trygga anställningsvillkor

Utöver detta vill Kommunal se en ny anställningsform för personliga assistenter. För att det ska kunna genomföras behöver också uppsägningstiden för anordnaravtalen lagregleras. I dag finns ingen sådan lagstadgad uppsägningstid. Dessutom måste månadslön bli norm inom personlig assistans. På samma sätt som de assistansberättigade ska ges möjlighet att få leva som andra måste de personliga assistenterna ges möjlighet att få arbeta som andra.

Kommunal.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare